

Fatumer

Juny 2022 | 3.5 € IVA Inclòs | REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI | Número 104

EDITA

ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI
 www.fut-es/~acpibro
 C/e: acpibro@fut.es
 http://www.webfacil.tinet.org/acpibro
 facebook // pi del broi

Totes les opinions, suggeriments i articles signat són responsabilitat dels seus autors. Lo Fatumer los publicarà sempre que siguin respectuosos amb les persones i institucions.

CONSELL DE REDACCIÓ

Selvi Alcon, Marifé Altadill, Agustí Colell, Joan Ferré, Magda Ferré, Ramon Hernández, Marc Martínez Aroca, Antònia Serres i Laura Vallespí.

COL-LABORADORS

Àngel Altadill, Eleuteri Martínez, Assumpció Palau.

PORTADA

La processó que puja a Santa Magdalena es para davant del Pilonet.

FOTOGRAFIES

Antònia Serres

CONCEPCIÓ GRÀFICA I IMPRESSIÓ

Optim Studio, SL

TIRADA

300 exemplars

SUSCRIPCIÓ ANUAL (4 números)

12€

DIPÒSIT LEGAL

T-1436-95

ISSN

2013-6552

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

CONSELL COMARCAL DE LA TERRA ALTA

AJUNTAMENT DEL PINELL DE BRAI

Diputació Tarragona

COMPROMÈS AMB L'ÈTICA PERIODÍSTICA
 Consell de la Informació de Catalunya

Editorial

El respecte i la confiança són dos factors importants en les relacions humanes, sobretot en l'àmbit social i laboral. Algunes professions o llocs de treball pressuposen que hi hagi la confiança que genera el respecte. Però aquest respecte s'ha de guanyar amb la bona pràctica d'atenció als usuaris, ja siguin del sistema sanitari, escolar o administratiu. Actualment una de les conseqüències de la Covid s'ha traduït en l'atenció telefònica o per internet a l'hora de resoldre qualsevol consulta sanitària o administrativa, amb les **dificultats** que això suposa per a la majoria de la **gent gran**, no familiaritzada amb les tècniques informàtiques. Aquesta situació genera inseguretat i por, que ens fa més manipulables i crea desconfiança en els professionals, en benefici dels demagogs. Cal tornar a l'atenció sanitària presencial, a reduir les llistes d'espera per rebre la visita d'un especialista. També el teletreball a l'administració no pot ser un perjudici per a la població.

Sumari

EDITORIAL	1
FEM MEMÒRIA	
Sigil·lografia del Pinell de Brai (III)	3
LA NOSTRA TERRA	
La Vall dels Prats	6
Un anoguer d'envergadura	9
Família de ca Simó	10
RELATS BREUS	
Emigració juvenil	10
Dilluns, 28 de febrer de 2022 a les 18.15h	11
Comiat	11
	15
NOTÍCIES	
Dia internacional dels museus	12
L'estanquera compleix 105 anys	12
Alumnes de 6è	12
Els quintos d'enguany	13
Comunitat energètica Solbrai	14
COL-LABORACIONS	
Ampliació del termini de garantia	15
Associació Barreres Fora	15
ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT	16
EL TEMPS	18
PASSATEMPS	19
INFORMACIÓ D'INTERÈS	20
SOLUCIÓ AL QUI ÉS QUI	20
COL-LABORADORS	21
PLANTES DEL TERME	23
INDRETS DEL PINELL	23
CONTRAPORTADA	24

Sigil·lografia del Pinell de Brai (III)

Ramon Hernández March

Segells del Sindicat agrícola

El Sindicat agrícola del Pinell es va constituir com associació el 1917. Acollint-se a la llei reguladora d'associacions del 28 de gener de 1906 i amb l'objectiu del desenvolupament de l'agricultura al poble i la protecció dels pagesos. Preferentment per poder comprar apers, màquines agrícoles i exemplars reproductors d'animals útils i pel profit dels seus socis. Aplicació de remeis contra les plagues del camp. Adquisició d'adobs, plantes, llavors i altres elements de producció i el foment de l'agricultura. A la vegada, per estimular l'estalvi entre els pagesos i facilitar el crèdit per cobrir les necessitats dels agricultors a baix cost. Per fomentar la vida local i estudiar la forma d'afavorir als socis mitjançant cooperatives de socors mutus. En un primer moment aquesta societat no va tenir un domicili propi, la seva seu estava situada al Centro, al carrer de Lleida, 6. Després, amb la construcció de

l'edifici del sindicat agrícola per part de l'arquitecte Cèsar Martinell (1918-1922), la seu social passaria al carrer Pilonet, 8 que és on esta en l'actualitat.

El primer segell de tinta d'aquesta entitat el troben en documents de 1918 i correspon al segell número 1. Te forma ovalada i situa al centre un pi que com en d'altres segells d'organismes locals simbolitza l'origen del nom del poble. Al seu voltant, *Sindicato Agrícola, Pinell de Brai*.

La llei de Cooperació del 2 de setembre de 1941 derogava l'anterior de 1906 donant pas a la llei de 1942. És en aquest període quan aquesta entitat passaria a denominar-se *Cooperativa Agrícola del Pinell de Brai* tal com consta en els segells rodons números 2, 3 i 4. En el darrer consta però *Caja Rural* per la incorporació a l'entitat d'una font de finançament bancari pels socis. Finalment, amb la nova llei de Cooperació de la Generalitat del 2015 l'entitat passaria a dir-se *Pinellense, Sociedad Cooperativa Catalana Limitada*, tal com queda reflectit al segell número 5, en aquest cas la forma es rectangular.

Segells de la Guardia Civil

Va ser l'any 1844 quan es va fundar el cos policial de la Guardia Civil, fruit dels greus problemes de seguretat sobretot en les zones rurals un cop acabada la primera guerra Carlina. Les funcions d'aquest cos, eren diverses; vetllar pel compliment de les lleis i disposicions generals

<p>Segell nº1. Sindicato Agrícola de Pinell de Brai (1918).</p> 	<p>Segell nº2. Cooperativa Agrícola Pinell de Brai.</p> 	<p>Segell nº3. Cooperativa Agrícola. Pinell de Brai (1955-1961).</p>
<p>Segell nº4. Cooperativa Agrícola y Caja Rural. Pinel de Brai (Tarragona).1981</p> 	<p>Segell nº5. Pinellense, S.C.C.L. Celler del Pinell.</p> 	<p>Segell nº6. Guardia Civil. Provincia de Tarragona. Puesto de Pinell, 10 Compañía (1896).</p>
<p>Segell nº7. Comandancia de la Guardia Civil de Tarragona- Puesto de Pinell de Brai (1940)</p> 	<p>Segell nº8. 232ª Comandancia de la Guardia Civil. Puesto de Pinell de Brai (1955)</p> 	<p>Segell nº9. 232ª Comandancia de la Guardia Civil. Puesto de Pinell de Brai (1963)</p>

de cada moment, guardar els camins, perseguir desertors i delinqüents, auxiliar i protegir als civils...

El 1859 ja tenim constància dels *puestos* de la Guardia civil a la Terra Alta, concretament a Gandesa i el Pinell. Del primer poble hi depenien Algás, Bot, Batea, Corbera, Caseres, la Pobla de Massaluca, Piñeres i Vilalba. Del *puesto* del Pinell; Arnes, Benifallet, Costumà, Horta, Paüls i Prat de Compte. En aquest temps al Pinell hi havia apossat un cabo primer i quatre guàrdies. Aquets s'allotjaven habitualment en cases llogades per particulars del poble ja que no hi havia un edifici preparat com a caserna, aquest fet feia que no tinguessin una ubicació estable. No seria fins a principis dels anys 30 del segle XX quan l'ajuntament es va plantejar la construcció d'una casa cuartel per poder acollir fins a 10 guàrdies i els seus familiars. La manca de recursos econòmics i l'esclat de la guerra civil segurament influiria en l'aturada del projecte. No seria fins el 1941-61 quan s'acabaria construïnt la caserna per part de *Regiones Devastadas*. L'any 2002 quedava tancada i fora d'us.

El segell més antic recollit que fa referència del cos policial de la Guardia Civil al Pinell és de finals del segle XIX. El trobem en documents d'aprofitaments forestals fraudulents de l'any 1896, de forma ovalada, hi figura *Guardia Civil, Provincia de Tarragona Puesto de Pinell 10ª compañía*, veure segell número 6 . La resta de segells son de la meitat del segle XX, amb forma ovalada, al centre hi figura el símbol de l'àguila franquista i al seu voltant *Comandancia de la Guardia Civil de Tarragona*, vegeu segells 7, 8, 9 i 10.

Segells Parroquial

Al llarg dels segles els documents relacionats amb l'església i les seves parròquies han estat validats amb la signatura dels responsables eclesiàstics corresponents. Per l'obertura de testaments, certificar defuncions, visites pastorals... En d'altres ocasions i ja en època moderna la validació també es feia amb l'estampat del segell parroquial. En el cas del Pinell, el primer segell el trobem en una carta certificada pel capellà Francesc Rambla, l'any 1817. Hi figura representat a la part central un pi i al seu voltant el nom de la vila (Pinell), vegeu el segell numero 11. Aquest és el més antic de tots els recollits i publicats, de forma rodona i a diferència de la resta amb unes dimensions molt més reduïdes.

Pel que fa al segell numero 12 apareix en documents de Visites pastorals de l'any 1860 i encara present en documents de 1936 juntament amb el segell numero 13 que és l'utilitzat més recentment. Tant en un com l'altre la simbologia està representada a la part central per la figura de Sant Llorenç, patró de la vila. En el primer al seu voltant *Parroquia de S. Lorenzo M: Del Pinell*, en canvi al segon, *Iglesia Parroquial de Pinell de Bray*.

Segell Regions Devastadas

L'organisme de *Regiones devastadas* va ser creat el 1938 durant la dictadura del General Francisco Franco. Tenia l'objectiu de la reconstrucció del territori i pal·liar els efectes de la guerra civil de 1936. En definitiva, la

<p>Segell nº10. 421 comandancia de la Guardia Civil. Puesto de Pinell de Bray (1969).</p>		<p>Segell nº11. Pinell (1817).</p>		<p>Segell nº12. Parroquia de S. Lorenzo M: Del Pinell (Meitat del segle XIX-principis del segle XX).</p>	
<p>Segell nº13. Iglesia Parroquial de Pinell de Bray, (Principis del segle XX fins actualitat).</p>		<p>Segell nº14. Ministerio de la Gobernación. Dirección General de Regiones devastadas y Reparaciones, Oficina de obra de Pinell de Bray (1941).</p>		<p>Segell nº15. Camara Agraria Local. Pinell de Brai (Tarragona).</p>	
<p>Segell nº16. Club de futbol Pinell, any 1947.</p>		<p>Segell nº 17. Club de futbol Pinell, any 1947.</p>			

reconstrucció de les localitats danyades en més d'un 75% de destrucció. La direcció General de Regions Devastades va desaparèixer el 1957, i part de les seves funcions van ser assumides pel *Ministerio de la Vivienda*, creat aquest mateix any.

El Pinell disposava d'una oficina d'obra com a lloc per supervisar les obres de reconstrucció projectades al poble. Pel que fa al segell utilitzat per validar documentació, en aquest cas de l'any 1941, és de forma ovalada, al centre hi consta l'àguila franquista i al seu voltant *Ministerio de la Gobernación. Dirección General de Regiones devastadas y Reparaciones, Oficina de obra de Pinell de Bray*, vegeu segell número 14.

Segell càmera agrària

L'any 1977, en ple procés de transició democràtica es crearen les cambres agràries locals com a entitats amb col·laboració amb l'administració. De fet van heretar el patrimoni, serveis i funcions de les anteriors germandats sindicals locals (vegeu Fatumer 103), encarregades de gestionar tots els aspectes referents al món agrícola y ramader (gestió assistencial, implantació i foment de les assegurances socials...). Pel que fa al segell de la càmera agrària local és de forma rodona amb l'àguila franquista al centre i al seu voltant *Camara Agraria local, Pinell de Bray, Tarragona*, vegeu segell número 15.

Segells del Club de Futbol Pinell

L'any 1929 membres de la societat Recreativa y socors mutus agrícola anomenada Pianola, creada al poble el 1925 van donar inici al club de futbol anomenat Bon Humor. Aquets, atrets i animats pel nou esport que s'havia introduït a Espanya van anar a veure partits a Tortosa, Amposta, Xerta...

Van preparar un terreny de joc molt rudimentari per poder jugar al costat del carrer del Calvari, on està actualment Ca Paulino. No seria fins el 1931 quan s'inauguraria un nou camp conegut com de Porrera. En un primer moment, l'equip estava format per: Feliu i Josep del Sec com a portes, Margarit, Gandesana, Trapa, Coixeta, Llauné, Sabaté, Pere Vallés, Manolo de l'Amalia, Jardí, Sisco de Picaita, Martínez. Van participar al Campionat Provincial de 1931-32 i s'enfrontaren amb els equips; Joventut Deportiva Flix, Joventut Deportiva de Miravet i el Centre d'Esports de Gandesa.

També van participar el 1932 en el sorteig per a les eliminatòries de la copa anomenada El Llamp (Gandesa) on hi van participar El Masroig, Gandesa, Miravet, Horta, i Bon humor de Pinell. Aquest darrer va arribar a la final del torneig contra el Centre d'Esports Gandesa amb el resultat

de 0-7 a favor dels Gandesans. Tanmateix jugaren partits amistosos com el disputat el 1933 entre el CF. Renaixença i CF. Pinell amb el resultat de 1-6. També contra el club Deportiu Xerta, amb el resultat a favor dels Pinellans per 3-1 o el 1935 entre la penya Alcantara i l'equip Pinellà amb el resultat de 1-4. El 1936 entre Club esportiu Batea i C.S. Bon Humor Pinell amb el resultat de 1-0. L'equip del Pinell estava format aquest darrer any per; Gironés, Borrás I, Borull I; Vinaixa, Ferré, Vallespí; Borrás II, Martínez, Feliu, Borrull II i Borràs III. Amb l'esclat de la guerra civil al juliol de 1936 tot quedaria paralitzat.

No va ser fins a finals dels anys 40 quan Francisco Borràs com a vici president de l'entitat ajudat per altres socis van engegar la construcció d'un nou camp de futbol amb unes dimensions de 80m de llarg x 50m d'ample en un terreny arrendat a la senyora Manuela Guari Vallespí, conegut com el camp de la Bassa, situat a la bora de la carretera en direcció a Móra d'Ebre i proper a la bassa, d'aquí el seu nom. A la vegada es va estructurar l'equip, format per Feliu, Josep del Sec, Manuel de Camilo, Tite, Pujol, Remigio, Guillermo, Llorens de Calil, Baldiri, Batiste de Cigaleta, Víctor, Tafalla, Cándido... Es van jugar partits amistosos fins el 1944 i entre aquest any i principis del 1946 no es jugà.

A partir del febrer de 1947 l'equip del Futbol Pinell formalitzava els seus estatuts i ingressava a la Federació Catalana de Futbol. Comptava en aquell moment amb uns 80 socis. Precisament d'aquest any és quan trobem el primer segell del club, amb un pi a la part superior i una pilota a la inferior. Fora de l'estampat i escrit a mà a la part superior, Club de futbol i a la inferior Pinell, vegeu segell número 16. Pocs mesos després torna a aparèixer en documentació del club el mateix segell però més actualitzat, sense manuscrits, vegeu segell número 17.

Fonts

AHCTE. Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre. Registre Cambres Agràries, Pinell.
 AHCTE. Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre. Regions devastades, Pinell.
 ABT. Arxiu Bisbat de Tortosa. Visites pastorals, Pinell.
 AHT. Arxiu Històric de Tarragona. Fons Forestal. Aprofitaments fraudulents, Pinell.
 ACP. Arxiu Cooperativa Pinell de Brai.
 AMP. Arxiu Municipal Pinell de Brai. Acta municipal 14-5-1931, p. 44.

Revistes i diaris

El Llamp (Gandesa), 15-09-1932, p. 4.
 El Llamp (Gandesa), 15-12-1931, p. 4.
 El Pueblo (Tortosa), 30-8-1933, p. 4.
 Correo de Tortosa, 16-4-1935, p. 4.
 El Pueblo (Tortosa), 25-3-1936, p. 4.

La Vall dels Prats: un patrimoni oblidat

Antònia Serres Buenaventura

Aquesta partida de terra situada entre el coll de Llumeners, al límit amb el terme de Prat de Comte, la serra dels Aguilars, Calçons, els Cagaferros i l'obaga de l'Argila, ocupa les terres més baixes del terme, recorregudes pel riu Canaletes.

Des del segle XIII aquest territori ha estat motiu de litigis entre el Pinell, Gandesa i Prat de Comte per la determinació dels límits i l'aprofitament de les pastures. Quan el terme de Llumeners és cedit a l'ordre del Temple (entre 1210 i 1223), la zona sud propera al riu Ebre queda per a Tortosa (Benifallet) i el sector nord passa als Templers, que el reparteixen entre els dominis d'Orta i de Miravet, de manera que el marge esquerre del riu Canaletes s'incorpora al terme del Pinell i el marge dret s'integra a Prat de Comte. Aquest repartiment provocarà un contenciós entre els municipis del Pinell i Prat que es resol l'any 1282. Aquesta resolució determina que el terme del Pinell travessa el riu d'Orta (Canaletes) i vers una riba roja (de terra i roca rogenca, potser l'actual vall de les mines), per anar resseguint per la seva part inferior fins a la serra que dividia el terme de Pinell amb el de Tortosa per Riberola del Pinell (pràcticament coincideixen amb els límits actuals entre el Pinell i Prat de Comte).

L'any 1313 les Universitats de Pinell i Prat signen una concòrdia per la qual es comprometen a defensar els seus empris comuns a les vores del Canaletes. El mateix any, la Universitat del Pinell estableix Guillem d'Aguiló al lloc nomenat de Llumeners. Alanyà¹ escriu que l'any 1315, el rei Jaume II concedeix a Guillem Aguiló de Gandesa tots els drets sobre el molí de farina del Pinell, bastit a la riba del riu d'Orta (Canaletes), amb el dret de construir-ne de nous, des de l'indret de les coves de l'Aleu, fins al terme de Tortosa. Anys després, però, aquest molí va passar a mans d'un mercader de Tortosa, Arnau Fahica, que el va vendre a la Universitat del Pinell l'any 1444 i va continuar com a bé municipal fins a la desamortització de 1856.

Els veïns de Gandesa tenien el privilegi de pasturar els seus ramats en una part comunal del terme del Pinell, però, l'any 1313 va sorgir un litigi que van intentar resoldre fixant l'acarament del territori comunal dins del terme del Pinell. Els representants municipals accepten la sentència arbitral dictada el 10 de maig de 1386. L'any 1536, la Universitat de Gandesa, basant-se en els seus drets de pastura per una part del terme del Pinell i la possessió d'una part de la devesa del Canar, reclama la serra de Pàndols i Cavalls i la mola d'Irto per ambdós vessants. Amb tots els precedents, la Reial Audiència dicta sentència l'any 1594 i declara que la devesa del Canar pertany al Pinell, excepte un sector entre la serra del Crestall, el riu d'Orta i el coll d'en Canar, que correspon a Gandesa, tal com és actualment.

Des de l'edat mitjana el molí de farina del Pinell, situat a la riba esquerra del Canaletes, i l'horta que l'envoltava rebien l'aigua des de la Peixera, situada abans dels Estrets que travessava per una sèquia excavada a la roca. Aquests béns pertanyien als propis del municipi i foren subhastats durant la desamortització de 1856. Marià Subirats Codorniu, de Móra d'Ebre, va adquirir l'hort i el molí de farina² per 138.020 rals, conegut darrerament com lo molí de Pataca. Al cens electoral de 1912 consten com a moliners José Panisello Sorribes de 68 anys i el seu fill Simón Panisello Mayor de 32 anys residents al riu Canaletes. Quan Llorenç Turch Amposta, de Pataca, va comprar la finca a Joan Delsorts de Tortosa a principis dels anys trenta, el molí ja no funcionava. També el 1856, Rafel Cañelles i Lluís de Jover, de Tarragona, van comprar l'Horta, dividida en dos sorts, per 155.020 rals. És el que avui anomenem l'hort de Coixeta i la Venta del Riu, edificada i anomenada així des de la construcció de la carretera de Gandesa a Tortosa³ la dècada de 1860 al 1870. La finca es va subhastar l'any 1907 i des de llavors ha passat per diversos propietaris forans.

Ja en el passat, aquesta zona situada a cinc quilòmetres del poble estava parcialment habitada i transitada, ja

1 Alanya Roig, Josep. *La Vila Closa*, núm 27, març de 1993. Ed. Patronat Pro Batea.

2 AHT Notari Vicenç Fontanilles 1865. Escripura 1680.

3 Serres Antònia. *Notícies del Pinell (1811-1938)*. Ed. Associació Cultural Pi del Broi, 2017, p. 18-24.

El Canaletes entre la venta del Riu i les finques de Garbí i de Pasqual.

que la via que antigament comunicava el Pinell amb Tortosa travessava l'indret. Però serà a partir de la segona meitat del segle XIX, amb l'explotació de les mines de terra refractària⁴ (de Zaragoza, Caque, Arnal, Vinya, Cucurny), que els miners passen uns tres dies a la setmana treballant i dormint als masos. Avui no queda cap rastre d'aquella activitat, ja que després del tancament progressiu de les mines a partir de 1967 (la darrera, la de Cucurny l'any 1976), les boques dels clots i els masos han desaparegut per l'extracció a cel obert de les argiles.

Algunes famílies (de Garbí, de Pasqual, de Mossènyer, de l'Anselma, de Cigaleta, de Vinya, dels Rossos, de la Venta del Riu -eren de la Fatarella i tenien masovers-, de Pataca, de Pitxell i del Canareu) passaven temporades a la finca del Prat sobretot a l'estiu. La família de Pasqual tenien l'hort més gran (després de la Venta del Riu), amb dos pous, i plantaven tota classe de verdures que després venien a la plaça o als baixos de casa. Sempre deixaven uns bancs de terra per a conrear alfals, moniatos, patates o cacauets. També plantaven peus d'americans que subministraven als pagesos que volien plantar vinya.

La família Cobo formada pels pares i cinc fills, procedents de Luque (Còrdova), es van instal·lar primer als maset de Pataqueta i després van construir una caseta al costat del pont de la Venta del Riu. Treballaven a la mina i allí van viure fins a primers dels anys seixanta. Al mas d'Espinós (ja al terme de Prat

4 Serres Antònia. "Anar a la mina". *Viure i treballar al Pinell*. Ed. Autora, 2021, p. 132-37.

Restes del forn morú de la Venta del Riu.

de Comte) hi vivien masovers. També hi habitaven els pastors d'Horta. A l'hivern tancaven els ramats als corrals d'alguns masos (Garbí, Pasqual, Venta del Rui, Pataca, Mossènyer) i anaven a pasturar a l'obaga de l'Argila o a la serra dels Aguilars. Eren bons veïns, tots es relacionaven i sovint passaven algunes vetllades en un o altre dels masos.

Les obres de construcció de la via fèrria de Vall de Safan, entre els anys 1928 i 1932, van atreure molts treballadors de fora. De fet, les obres es van reprendre perquè ja s'havien iniciat el 1883. Quan va començar a funcionar el ferrocarril de Puebla d'Hijar a Tortosa, des de l'any 1942 fins al 1971, la població de la zona va augmentar, ja que les famílies del cap d'estació, del guardaagulles i del capatàs vivien als habitatges de l'estació⁵. Actualment, amb l'abandó de la línia i en diferents etapes, el traçat s'ha convertit en una Via Verda transitada per ciclistes i caminants.

Els edificis de l'antiga estació van quedar en estat ruïnós i representaven un perill per als visitants de la zona. Per aquest motiu, l'any 2011 mitjançant un fons d'ocupació es netejà l'indret i es van assegurar les parets dels habitatges. Darrerament, dos emprenedors, la parella formada per l'Imanol i la Lu, han signant un contracte d'arrendament amb l'Ajuntament del Pinell, amb el vist i plau de Renfe, i han iniciat un projecte: la rehabilitació de l'antic magatzem tot transformant-lo en un restaurant, la Brasa Verda, que ofereix els seus serveis als usuaris de la Via Verda els caps de setmana.

Una altra activitat que es desenvolupava a la zona

5 Serres Antònia. "L'antiga estació del ferrocarril". *El Poble i la gent*, Ed. Autora, 2020, p. 49-53

La Venta del Riu els anys quaranta del segle passat.

era la fabricació de material de construcció (teules, rajoles, obra vista...), que coïen als forns moruns de la Venta del Riu i al dels Rossos. L'any 1949, Llorenç Martínez va construir la bòbila⁶ que va funcionar fins a l'any 1982. Aquest espai bé es podria considerar

com a Zona d'Interès Etnològic i ser motiu d'un centre d'interpretació, tant pel seu interès històric com pel treball que moliners, pagesos, pastors, miners, teulers i ferroviaris van realitzar a la zona. També per l'atractiu de la Via Verda i la diversitat natural de la zona d'esbarjo al voltant del riu Canaletes.

6 Serres Antònia. "La bòbila". *Viure i treballar al Pinell*, (1920-2020). Ed. Autora, 2021, p. 129.

Exterior de la Brasa Verda a l'antiga estació del Pinell.

Vista de la vall dels Prats des de Calçons.

Un “anoguer” d’envergadura

Agusti Colell Martínez

Sovint sentim que les persones venim determinades pel moment i el lloc de naixement, no obstant, al llarg del temps podem modular algunes de les circumstàncies que acaben de definir la nostra vida.

Ramon Borrull (de l'SPAR), amb motiu del naixement del seu fill David l'any 1984 va anar al viver de Tortosa de Josep Panisello a comprar un anoguer. Aquest viverista, amb el que Ramon tenia molta amistat, li en va “regalar” un d'una varietat autòctona. Ja veiem en aquest anoguer un tret distintiu: un regal esdevingut del naixement d'un nen.

El lloc on Ramon va plantar l'anoguer és al darrere de la granja que té a Planes de Móra, al començament dels bancals de cultius. L'aigua de pluja de 3 quartes parts de la teulada va a parar a l'anoguer. Les dimensions de la granja són 100x12 metres, per tant l'anoguer rep l'aigüera de 9.000 m². Quan passen sistemes frontals que donen de 4 a 6 l/m² i que acaben en una ventada, aquest anoguer, a poc que vagin les canals de la granja, rep uns quants m³ d'aigua. Inicialment hi havien altres arbres fruiters que poc a poc han acabat morint-se, excepte un palo-santo. El lloc de plantació ha estat immillorable.

La bona ubicació d'aquest anoguer ha propiciat un desenvolupament gegantí. L'amplada de les rames abarquen un diàmetre de fins a 20 metres i una altura de 10,80 m amb una soca de 2,30 metres de circumferència i uns cimals com a soques d'ametlles, a l'estiu la seva ombra fa que sigui el punt de reunió i logístic de les persones de la família de Ramon que hi habiten.

Família de ca Simó

Fotografia realitzada l'any 1933 a la Família de Simó Altadill Serres, de ca Simó i Antònia Serres Pallarès, de ca Flanxo, asseguts al terrat amb tres dels quatre fills. El petit Carlos va néixer l'any 1940. El noieta de l'esquerra és Simó que es va casar amb Esperança Amposta Alcon, de ca l'Àngel i van tenir tres fills: Àlvaro, Ricard i Ruben. L'altre xiquet és Josep, casat amb M. Teresa Amposta Cugat, de ca Espinós. Van tenir dos fills: Josep M. i Moisés. El petit al braç de la mare és l'Àngel, casat amb Rosa Espinós Sabaté, de ca Tomaset, pares de Simó, Àngel i Marifé. Carlos va residir a Tarragona, casat amb Josepa Martín Delcan, van tenir tres fills: Júlia, Jordi i Estel. .

Família de ca Simó, l'any 1933.

RELATS BREUS

Emigració juvenil

Marifé Altadill Espinós

Com plovisqueja enmig de la tardor
quan el cel gris s'estén als nostres caps,
així avui els nostres pobles ploren joves
i moren una mica cada jorn.

Com el degoteig d'una vella aixeta
quasi invisible i alhora incessant,
així perden les viles els plançons,
qui sap si en un futur retornaran.

Com negres formigues arrengrerades,
en silenci, a poc a poc i constants,

com l'infant que s'amaga de puntetes,
així la diàspora em forada el cor.

La llum del dia pintant vells carrers
se'm torna obscura en mirar l'horitzó,
foscos xiprers entorn del caminal,
poques flors acolorint els bancals.

Jo voldria sembrar nova llavor,
però també he buscat finques més amples,
caldrà vetllar perquè creixin nous brots
o replantar el que vam arrencar un dia.

Que fort seria el fruit d'aquells empelts
cultivats fora i retornats al tros!

Dilluns, 28 de febrer de 2022 a les 18:15h

Marifé Altadill Espinós

Camina sola per la terra abrupta,
els seus ulls blaus ressegueixen el terra,
els punys tancats i el cap a una altra banda,
no importa el dia i menys importa l'hora.
L'aire no corre i amb la gola eixuta
engull saliva amb regust de silenci.
Brunz una abella prop la seva orella,
torna a este món i sorpresa contempla
un univers que sona, flaira i muta:

Bells ametllers vestits amb flors de sucre,
al seu voltant, afables, l'embolcallen.
Estén les mans per cobrir de carícies
i d'amanyac aquests companys de ruta.
Per un instant s'ha oblidat de la guerra
que al seu país està esclafant les vides
de gent aliena a este joc macabre.
Quatre homes vils n'hauran tingut la culpa!

Comiat

Antònia Serres Buenaventura

Diumenge al matí vaig acompanyar-lo al Perxet. Portava gaiata però encara caminava segur. Sabia on havia de posar els peus, després de tantes vegades de pujar i baixar per l'estret caminet, a vegades carregat amb un sac d'ametles a les espatlles. Mirava els ametllers un a un i encara feien goig, malgrat que feia nou anys que no es llaurava, però l'herbicida mantenia l'herba a ratlla. Era una decadència lenta, que a partir d'ara segurament s'accentuaria perquè ja no hi havia ningú que tirés l'herbicida, podés els arbres o fes les ametles.

Ell ja no podia fer-ho, i ara semblava que s'acomiadés dels arbres. Arrencava una rameta seca, els acariciava amb les mans i la vista. "Mira estos no en tenen ni una, les gebrades del febrer els va gelar". Uns metres més amunt les rames dels ametllers es doblegaven de tan carregats. Per això són arbres de terrenys alts, on no arriben les traïdores boires gebradores dels primers mesos de l'any.

No parlava i qui sap el que passava pel seu cap. L'home fort que sempre havia gaudit d'un bon estat

físic, acusava els 80 anys. Encara conreava un petit hort al costat del barranc, on cada any plantava faves, enciams, tomàquets, albergínies, pebrots i alls.

Aquest any ha estat el darrer. Per això porto com un preuat regal unes quantes cabeces d'alls. Me les han demanat els amics del lloc on vaig perquè al seu país els alls no tenen el gust ni la fortor pròpia, potser pel clima o les característiques del terreny. Són els darrers que ha conreat el meu pare, que ha plantat, regat, adobat i arrencat de la terra amb les seues mans.

Després va venir sense avisar, com sempre, la temuda embòlia cerebral. Primer va perdre la parla i a poc a poc, la mobilitat i altres funcions bàsiques. El que passava pel seu cap mai ho sabrem, però els seus ulls i el seu somriure mostraven alegria quan arribava un conegut. Seguia la conversa sense participar, aprovava o desaprovava amb el cap. Sense patir ni queixar-se van passar set anys, fins que el seu cos va dir prou el 26 de setembre, dos dies abans de complir 88 anys.

Dia internacional dels museus

El passat dissabte 14 de maig, el Consorci Memorial d'Espais de la Batalla de l'Ebre, amb la col·laboració de l'Ajuntament del Pinell de Brai, va organitzar un acte amb motiu del Dia Internacional dels Museus.

Es van reivindicar els museus, i també els centres d'Interpretació com el del Pinell de Brai, com espais de transformació, així com la importància de la cultura i la història museïtzada i feta experiència.

L'acte va consistir amb un descobriment del cineasta i poeta italià Pier Paolo Pasolini, i la interpretació dels seus poemes va ser a càrrec del poeta ebrenç Eduardo Margareto. La faceta poètica de Pasolini, molt desconeguda degut al seu èxit com a cineasta, va transportar el públic a les reivindicacions antifeixistes que es van donar en temps de guerra i la importància que l'autor li donava a les diferents parles de la llengua italiana.

L'acte va estar acompanyat de diverses peces musicals que es van projectar i va acabar amb la degustació de productes locals. Hi van assistir veïns i veïnes d'arreu, així com diverses autoritats locals i territorials.

Dia dels museus al Pinell.

L'estanquera compleix 105 anys

Magdalena Guarí Amposta, l'estanquera celebrant el seu 105è aniversari amb la família.

Alumnes de 6è

Alumnes de 6è, curs 2021-2022

Els quintos d'enguany

Els quintos quan feien 1r, any 2010

Els quintos, l'any 2016, quan van acabar 6è.

Quintos, any 2022

Comunitat energètica Solbrai

La Cooperativa Azimut360, el GEPEC-EdC y l'Ajuntament del Pinell de Brai han presentat este matí la primera comunitat energètica de tot Catalunya, emplaçada al Pinell de Brai, en format cooperatiu i gestionada per la ciutadania.

Es tracta d'un projecte innovador, d'autoconsum compartit pels diferents veïns i veïnes del municipi del Pinell de Brai. Consisteix en la construcció d'una instal·lació de plaques solars fotovoltaïques, on els veïns i veïnes del Pinell podran consumir la llum de forma directa mitjançant la cooperativa Solbrai.

La cooperativa Solbrai produirà llum mitjançant la teulada del pavelló municipal, i directament d'aquesta instal·lació s'hi podran connectar els diferents veïns i veïnes que formen part del projecte, reduint així els imports de les seues factures de la llum i consumint energia generada des del propi municipi.

Aquesta nova forma de produir electricitat km0 i organitzar-se mitjançant la ciutadania constitueix un primer pas cap a un model de transició energètica sostenible i renovable, i que no sigui a costa dels

recursos naturals ni els valors paisatgístics d'un territori. Front l'oligopoli de les grans companyies elèctriques, i els preus abusius de la factura de la llum, és necessària l'organització popular per crear alternatives al sistema consumista actual.

Solbrai neix amb la voluntat de replicar aquest model de comunitat energètica arreu dels pobles, ja sigui entre comunitats de veïns o en projectes participats des dels propis Ajuntaments. Esta cooperativa vol recuperar el terme de comunitat, on el compartir i treballar col·lectivament retorna la essència i els lligams de veïnatge dels municipis.

A la presentació hi han assistit unes 70 persones, veïns i veïnes del municipi que es podran connectar a Solbrai, però també d'arreu de Catalunya per implantar este nou model de producció i consum de llum.

Més informació a www.solbrai.cat info@solbrai.cat

Presentació a la Pianola de la comunitat energètica Solbrai.

Ampliació del termini de garantia

Oficina d'Atenció al Consumidor. Consell Comarcal de la Terra Alta

Aquest any 2022 s'ha produït una modificació important en els nostres drets com a consumidors. Des de l'1 de gener els productes duradors tenen un termini de garantia legal de tres anys davant dels dos que tenien abans d'aquesta data. A més, hi ha un altre canvi, encara més important, que té a veure amb la càrrega de la prova: s'amplia de 6 mesos a dos anys el període en què el consumidor no necessita demostrar la falta de conformitat del producte. El fet d'haver-se ampliat aquests terminis de garantia atorga un règim molt més favorable a les persones consumidores. I en relació a l'anterior, també ha entrat en vigor, aquest any, l'obligatorietat per als fabricants de mantenir peces de recanvi durant 10 anys.

Amb aquestes mesures la Unió Europea pretén una economia que consumeixi menys energia i recursos i que pugui generar feina a la indústria de la reparació.

No obstant l'anterior, això és la teoria, però a la pràctica les coses són diferents de com es recullen a la normativa. Tots sabem com és de difícil, en moltes ocasions, fer valer els nostres drets a la garantia: establiments que no accepten fer-se càrrec del producte, cobrament de quantitats addicionals, duració excessiva de les reparacions... són practiques habituals a l'hora de portar algun producte a reparar, per no parlar de la dificultat per aconseguir la substitució del bé o producte en el període de garantia, un dret que contempla la llei.

Associació Barreres Fora

Associació de persones amb discapacitat física

Hola pinellans i pinellanes,
Som Barreres Fora, una associació sense ànim de lucre, que es va fundar l'abril de 2017, destinada a ajudar les persones amb discapacitat física a les Comarques de la **Ribera d'Ebre, la Terra Alta i el Priorat**. La finalitat de la nostra associació és representar el col·lectiu de gent amb una discapacitat física i defensar una millora en la seva qualitat de vida.

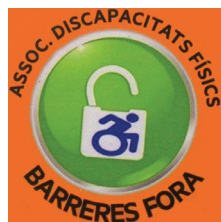
Un dels nostres principals objectius és aconseguir la total accessibilitat a tots els municipis de les nostres comarques. Les barreres poden ser arquitectòniques, però també poden ser barreres socials. Nosaltres estem entestats/des a trencar-les totes!

Per aconseguir-ho la nostra associació realitza les activitats següents:

Xerrades informatives per arribar a totes aquelles persones amb alguna discapacitat física del territori i poder agrupar-les en la nostra entitat, que puguin identificar-se en un projecte comú.

Activitats adreçades a la ciutadania en general per conscienciar-la de quines són les problemàtiques en les que ens trobem diàriament.

Activitats i conferències adreçades a les escoles i instituts.

Crear canals de comunicació amb la societat per explicar quines són les activitats que es duen a terme a través de l'associació (ens podeu trobar al Facebook, Twitter i Instagram)

Notificar davant els òrgans competents aquelles limitacions físiques, urbanístiques o de qualsevol altre àmbit que representin un impediment clar pel col·lectiu amb discapacitat física.

I el proper **3 de desembre** en tenim una de bona preparada a la Terra Alta! Celebrarem, a Gandesa, el Dia Internacional de les persones amb discapacitat. Anoteu-vos-ho a l'agenda, que hi esteu tots convidats/es.

Tot això no seria possible sense persones sòcies o voluntàries que col·laborin amb nosaltres. Necessitem el teu ajut. Com?

Vine i participa a les nostres activitats (estan obertes a tothom)

Col·labora com a voluntari/ària.

Fes-te soci/sòcia de la nostra entitat, fent una aportació de 25 € l'any.

Pots contactar amb nosaltres al telèfon **644294524** i al mail **barreressora@hotmail.com**

I per acabar volem desitjar tothom un bon estiu i una comarca accessible!

Acta sessió ordinària 17-02-2022

- S'aprova, per unanimitat, modificació del conveni de gestió amb el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural i l'Ajuntament per realitzar la **gestió forestal** a les forests de la seva titularitat de forma conjunta. Conveni amb el Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre i la Fundació Escolta Josep Carol per a la realització **de treballs de camp per a joves**.
- S'aprova, per 4 vots a favor (3 Entesa i 1 ERC), 3 abstencions (2 Junts i 1 FIC), modificació puntual de les **Normes Subsidiàries**.
- S'aprova, per 5 vots a favor (3 Entesa, 1 ERC i 1 FIC), 2 abstencions (Junts), ordenança fiscal núm. 29, sobre el preu públic per la inserció **d'anuncis en el llibre de les festes majors**.
- S'aprova, per 6 vots a favor (3 Entesa, 1 Junts i 1 ERC) i 1 en contra (FIC), **increment retributiu** de la llei 22/2021, de 28 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2022.
- No s'aprova, per 4 vots en contra (3 Entesa, 1 ERC) i 2 vots a favor (JUNTS), moció per un **Ajuntament en les parets de vidre**, presentada pel grup municipal FIC.

➤ Informació d'alcaldia

Es celebra la Cursa del Biberó, on l'Ajuntament col·labora amb l'associació esportiva Cota 705, en organització i despeses de l'esdeveniment.

Per carnestoltes s'han preparat activitats de tarda. Estan pendent de l'AMPA per veure si organitzen alguna activitat de nit. Si l'AMPA no ho fa es valorarà si es fa algun acte de nit.

S'ha fet una reunió amb els regidors per explicar la Comunitat Energètica Solbrai. Durant els propers mesos es faran xerrades per resoldre els dubtes.

S'han adjudicat les obres del PUOSC.

S'ha començat a aplicar la RLT i els augments progressius a les nòmines dels treballadors.

S'ha atorgat una subvenció per tres projectes diferents de medi ambient (caldera de biomassa a l'Escola, instal·lació de plaques solars i treballs de gestió forestal).

➤ Precs i preguntes

La regidora Vallespí (Junts) formula les següents

preguntes:

- Pregunta sobre la **Llar d'Infants**, que va estar uns dies tancada i com està la borsa de treball. L'alcaldesa diu que la llar va tancar uns dies per casos de COVID, i que no hi havia gent disponible a la borsa. No es van cobrar els dies que estava tancada.

- Pregunta sobre la **incidència de la cobertura dels mòbils** i quines facilitats dona l'Ajuntament, i si les companyies van donar alguna explicació. L'alcaldesa respon que es van enviar queixes a diferents administracions públiques i companyies. La facilitat que ha donat l'Ajuntament és sol·licitar que el tècnic del Consell Comarcal a l'Ajuntament per tal que els afectats puguin fer les queixes, i apuntar tota la gent que ha tingut avaries. Oficialment, les companyies no han reconegut les averies.

- Diu que al **barranc** hi ha dos punts que baixa molta aigua, un baix dels safaretjos. El regidor Vallespí (Entesa) diu que no saben ben bé que és. Pensen que és un túnel d'aigua de la Cooperativa, que en principi ara hauria d'estar anul·lat. La brigada ho va buidar i va refer parets. Han vist que hi ha un tub que no saben que és, però no hi ha serveis de clavegueram ni aigua allà. Es tornarà a mirar aquell tub, que no sigui un pou on neix aigua que sobreix.

- Diu que a l'altra banda del pont, anant cap a la finca Fondurana, que hi ha dues ventoses d'aire, d'aigua que baixa de la Font de la Teula, que estava entollat. Quan va sortir l'aigua de la Cooperativa es pensaven que l'aigua sortia d'aquí, i es va tancar perquè no arribés als safaretjos. Aleshores sortia pel barranc, però ja s'ha tornat a obrir.

- Pregunta sobre el **carrer Pilonet**. El regidor Vallespí diu que encara s'està treballant en aquest expedient.

Acta sessió ordinària 12-04-2022

- S'aprova, per 6 vots a favor (3 Entesa, 1 Junts i 1 ERC) i 1 en contra (FIC), **conveni amb l'Ajuntament de Benissanet i l'Escola de Música de Benissanet** per a la promoció d'actuacions de l'Escola i per impartir classes de música a l'aula delegada del Pinell de Brai a infants i joves del municipi. Modificació el text de l'Ordenança fiscal núm. 16, reguladora de la **taxa per la utilització de les piscines municipals**. Expedient de **modificació de crèdit** per mitjà de transferències de crèdit.
- Donar compte del Decret d'alcaldia núm.

92/2022, de 15 de març, d'aprovació del **Pla Pressupostari a Mig Termini 2022-25**.

- S'aprova, per 4 vots a favor (3 Entesa i 1 ERC), 3 abstencions (2 Junts i 1 FIC), l'expedient de crèdit extraordinari i suplement de crèdit per al **pressupost 2022**.
- S'aprova, per 4 vots a favor (3 Entesa i 1 ERC), 2 abstencions (Junts), l'**expedient de crèdit extraordinari**.
- S'aprova, per unanimitat, moció contra la **bretxa salarial**, presentada pel grup municipal ERC.

➤ Informació d'alcaldia

El 7 de maig es presentarà la Cooperativa Solbrai.

Per Setmana Santa hi ha molta ocupació a l'àrea d'acampada. S'ha intentat treballar per resoldre el problema de les acampades il·legals al municipi. S'han instal·lat contenidors addicionals.

Del Mas de Moteller, s'està en el punt de connexió de la llum. Es van instal·lar uns transformadors, però ara requereixen, on estan els comptadors, un formigonatge al voltant. S'ha demanat poder fer aquestes tasques i es farà, posteriorment, una inspecció, per tal que ho aprovin. Espera que pugui ser imminent.

S'han passat les inspeccions de l'ECA, de legalització de la instal·lació elèctrica, de la zona esportiva i de les piscines després de totes les actuacions que es van realitzar.

Respecte a Sta. Magdalena, se celebrarà la festa. La Junta de Santa Magdalena i la brigada estan fent el manteniment de la zona. L'assegurança també està contractada.

S'han demanat Fons Europeus per contractar a dues persones que estan en situació irregular a Catalunya per poder regularitzar els papers. Són dues persones que s'incorporarien durant un any en plantilla, un a neteja i un a brigada. Una persona és de Prat de Compte i l'altra de Gandesa. Es fa una doble tasca: treballar i regularitzar la situació administrativa. Del Pinell no hi havia cap cas que complís els requisits.

S'està elaborant un projecte per a la subvenció PIREB local, per adequar La Pianola i fer-la més eficient. Hi ha un problema de gotelleres i en aquesta subvenció entrava aquesta adequació, juntament amb fer l'edifici més eficient, posant un sostre verd, plaques solars,... És una subvenció al 100%.

S'ha presentat una subvenció de rehabilitació

turística per adequar per a l'Estació de la Via Verda. S'està treballant per adquirir l'espai.

La persona de Garantia Juvenil ha acabat el contracte, era la persona que portava la biblioteca. Ara la zona s'utilitza com a espai polivalent, però s'ha perdut l'horari d'obertura de dues tardes a la setmana. Quan torni a sortir la subvenció es tornarà a demanar.

Respecte al carrer Pilonet, hi ha hora prevista per anar a la notaria i comprar el terreny.

S'estan executant les obres del PUOSC, concretament la zona de la Plaça del Mercat.

Després se celebrarà Junta de Govern Local, i s'aprovarà el projecte per a reformar l'edifici destinat a Centre de Dia.

Es van convocar dues borses de treball per substituir a personal de la brigada. Les bases eren de Diputació i no preveien la realització d'examen de català, i la gent no l'ha pogut acreditar. Es farà una altra borsa i es farà examen de català, per tal que puguin examinar-se.

Arran d'una comunicació del regidor Prieto (FIC) a l'Agència Antifrau, han requerit a l'Ajuntament les factures que estaven afectades. L'Ajuntament pensa que aquests veïns poden tenir conseqüències i se'ls està informant.

➤ Precs i preguntes

La regidora Vallespí formula les següents preguntes:

- Pregunta què els pot passar als veïns per aquestes factures que el regidor Prieto ha informat l'**Agència Antifrau** i si hi ha més d'un veí. L'alcaldesa diu que caldrà veure cada cas i de cada situació. L'Estatut dels Treballadors contempla les actuacions de bon veïnatge. En tot cas l'Agència Antifrau sap que té tota col·laboració de l'Ajuntament i els veïns estan informats. L'alcaldesa diu que hi ha més d'un veí i que el regidor Prieto ha denunciat a quatre.

- Pregunta sobre la situació dels **nínxols**, que no n'hi ha. L'alcaldesa diu que hi ha una llista de persones, i que a mesura que se'n van alliberant es va informant a aquesta llista. Les obres d'ampliació del cementiri estan previstes per al 2023.

- Pregunta sobre el **parc municipal**, que hi havia un senyal per prohibir entrar a gossos. La regidora Fornells (Entesa) diu que la van arrencar, que és la segona o tercera que es posa. L'alcaldesa també convida a fer una reunió passat Setmana Santa per parlar sobre les obres per millorar l'equipament del parc municipal, atès que és una proposta que va fer el grup de Junts.

Registre de temperatures i pluviometria dels mesos de març, abril i juny de 2022

Simó Ferré Serres

El fets meteorològics més destacables dels últims mesos han sigut:

Abril: episodi de fred important per l'època de l'any a començaments d'abril (de l'1 al 6), amb el seu punt culminant el dia 5, amb 2,2° de mínima al terrat del carrer Sant Roc (efemèride de temperatura mínima per un mes d'abril) En zones del poble enclotades (properes al barranc) es va arribar a veure rosada. Este episodi repercutirà de forma considerable a la propera collita d'ametla, ja que en bona part dels arbres plantats en partides planes i lleugerament enclotades (Planes de Móra, Espartal etc) les ametles es van gelar.

Podem considerar que les temperatures la resta del mes van seguir les mitjanes climatològiques normals per l'època.

Pel que fa a la pluja, va ploure únicament 4 dies, menys que de mitjana els darrers anys, però es van produir dos episodis forts, de 31 i 44 l/m2 respectivament, deixant l'acumulat total mensual en uns no gens despreciables 85 l/m2, clarament per damunt de la mitjana (54).

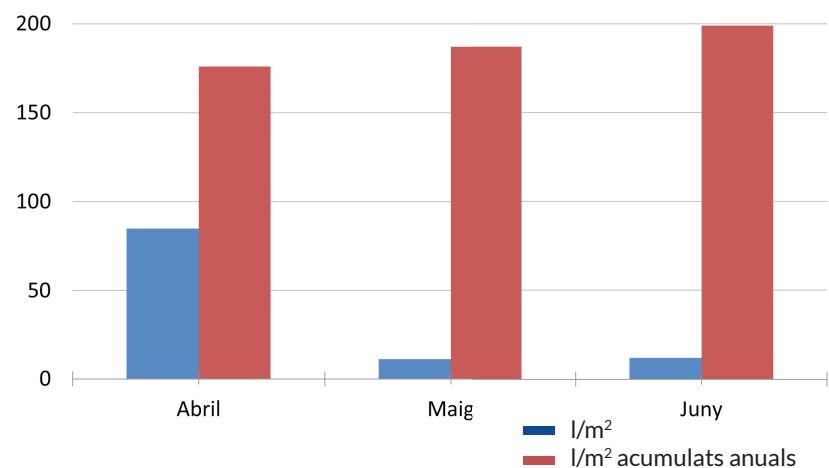
El dies 20-21 van caure 44 l/m2, majoritariament en poc rato, provocant que els carrers baixessen plens d'aigua.

Maig: mes càlid, amb una mitjana de 20,4° (+1° respecte a la mitjana climàtica) el mes de maig més càlid des de que tenim registres (2016), superant el 2020 per 0,4°. L'anomalia s'observa clarament mirant el número de dies amb màximes per damunt dels 30°; amb un total de 7 dies, mentre que el màxim anterior s'havia quedat en 3 dies (2020). El dia 28 es va arribar a una temperatura màxima de 33,4°, assolint-se el rècord de temperatura per un mes de maig. La setmana del 16 de maig el promig de la temperatura mitjana va estar sobre els 24°, valors més propis de començaments de juliol. El dia 23 es va registrar una mínima de 20,3°, fet que suposa la primera nit tropical per un mes de maig en 6 anys de dades.

Pluviomètricament el maig també va ser força estrany, amb únicament 11 l/m2 registrats (mitjana 50). Únicament es va registrar un episodi de pluja vs els 4 de la mitjana; fet

	Abril		Maig		Juny	
màxima / mínima abs.	26,4	2,2	33,4	10,8	39,6	16,2
Dia	16	5	28	4	15	28
màxima / mínima mitj.	19,6	9,9	26,8	14,6	31,1	19,4
Mitjana	14,4		20,4		24,9	

	Abril	Maig	Juny
Pluja mensual	85	11	12
Pluja mensual mitjana (2001-2021)	54	50	28
Episodis de pluja (> 1 mm)	4	1	2
Pluja anual acumulada	176	187	199

també força curiós ja que al maig se solen registrar més aviat bastant episodis però de poca importància.

Juny: mes altre cop molt càlid, amb una mitjana de 24,9° també esdevé efemèride temperatura mitjana per un mes de juny en els 6 anys de dades disponibles, superant els 2017 per 0,4°. La mitjana interanual del juny està en 23,2°, per tant l'anomalia ha estat de 1,7°!

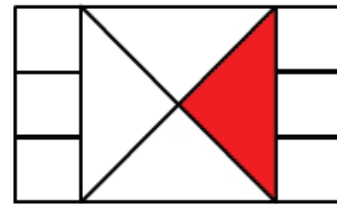
S'han registrat un total de 17 dies amb màximes superiors a 30°, amb 4 dies amb màximes per damunt dels 35°. El dia 15 es va arribar a una màxima de 39,6°, el 3r registre de temperatura més elevat mai registrat en els 6 anys de dades, únicament superat pels dies 28 i 29/6 del 2019. Cal també destacar la longevitat de l'episodi: entre els dies 5 i 23 es van registrar 17 dies (d'un total de 19) amb màximes per damunt dels 30°, amb una mitjana de 32,5°. Si no arriba a ser perquè els últims dies del mes les temperatures s'han normalitzat, podríem parlar d'un mes realment d'escàndol. Recalcar també que s'ha batut el rècord de nits tropicals per un mes de juny, amb un total d'11.

Sobre la pluja podem dir que ha sigut un mes molt justet, amb únicament 12 l/m2, registrats en la seva totalitat cap a finals de mes. De fet, els dies abans de Sant Joan ja s'observa pels camins la típica pols pròpia de finals d'estiu, quan porta ja setmanes sense ploure en abundància i la vegetació s'agosta.

Esperem que l'estiu es comporti i no haguéssem de sofrir cap incendi forestal, com el registrat a Corbera fa uns pocs dies.

Agusti Colell Martínez

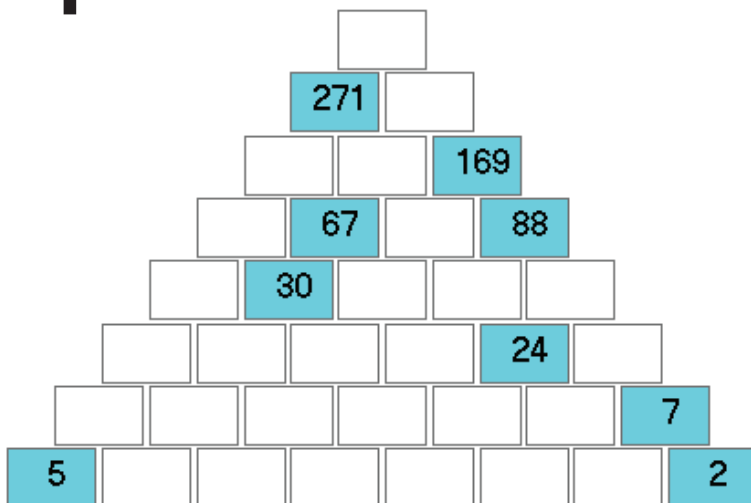
1 Tenim un calaix amb 6 parells de guants negres i 6 parells marrons. El problema és que els guardem a una habitació fosca com la gola d'un llop. Hem d'agafar el mínim de guants per estar segurs que ens podem posar un parell del mateix color. (Compte: a les fosques no podem distingir els colors ni de quina mà són). Quin és aquest mínim?

2 En la figura de sota es tenen 6 quadrats petits i un quadrat gran central dividit en 4 triangles. Quina part representa el triangle roig respecte el rectangle total?

3 En Bonifaci es va declarar a la Fortunata, li va demanar que es casés amb ell. La Fortunata li va respondre: "No estaria dient mentida si et digués que no puc no dir-te que és impossible negar-te que sí que és verdader que no deixa de ser fals que no ens haguem de casar". En Bonifaci es va quedar obnubilat. Es casaran o no?

4 Intenta resoldre el sudoku i el triangle numèric següents:

	6	4					5	9
			3	5			7	
				4	6		8	
	8		9			4	3	
	2	5			7			
8			6			7		
7			8			9		
	4		1					

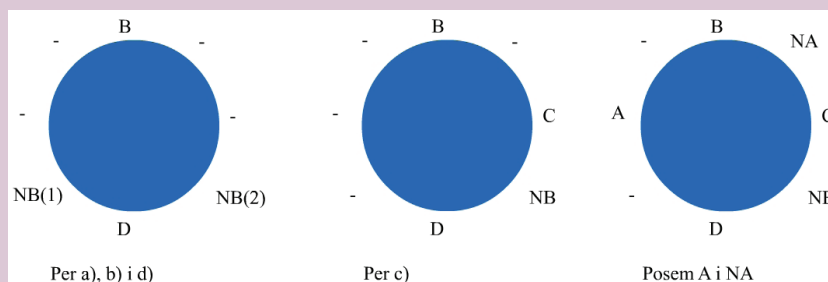
Solucions als passatemps de la revista anterior (núm. 103)

1 Partint la lletra M de la manera de sota obtenim 5 trossos

2 Dissset tiges. Vaig tallar la primera tija (un tall), en varen sortir 5 noves. En vaig tallar 3 d'aquestes 5 noves (ja porto els 4 tall) i en sortiran un total de 15, i amb les altres 2 que no vaig tallar sumaran 17.

3 La núvia de David. Anotem cada noi per la inicial del seu nom, i la seva núvia posant "N" davant. Vegeu els tres diagrames de sota. Del tercer diagrama deduïm que entre Bernabé i l'Agustí s'asseu la núvia de David.

Farmàcies de guàrdia

SETMANA	JULIOL	AGOST	SETEMBRE
PRIMERA	Vilalba	Pinell	Batea
SEGONA	Pinell	Horta	Pobla
TERCERA	Horta	Fatarella	Pinell
QUARTA	Batea	Gandesa	Gandesa
QUINTA	Gandesa	Batea	Arnes

CAPS DE SETMANA: Móra d'Ebre. Les farmàcies de guàrdia mantenen els torns setmanals. Gandesa està oberta tots els dissabtes de 10h fins a 20h.

Telèfons: Arnes 977 435 389 / Batea 977 430 263 / Bot 977 428 200 / Caseres 977 431 859 / Corbera 977 420 465 / La Fatarella 977 413 417 / Gandesa 977 420 069 / Horta 977 435 023 / El Pinell 977 426 206 / La Pobla 977 439 727 / Villalba 977 438 105

Telèfons d'interès

Ajuntament del Pinell	977 426 231
Consultori mèdic del Pinell	977 321 395
Generalitat de Catalunya Deleg. Territorial del Govern	977 441 234
Ambulàncies Gandesa	977 420 697
Urgències	977 420 036
Creu Roja Batea	977 420 965
CAP Gandesa Ambulatori	977 421 245
Ambulatori Tortosa	977 500 333
Hospital Verge de la Cinta	977 519 100
Hospital de la Santa Creu	977 500 533
Quinta Aliança	977 501 344
Consell Comarcal de la Terra Alta	977 420 018
DARP Gandesa	977 420 146

Punt d'informació juvenil	977 420 614
Estació d'autobusos Gandesa	977 420 910
RENFE Móra la Nova	977 400 349
Avaries Telèfon	1002
Avaries llum	977 440 032
Mossos d'Esquadra	088
Bombers Urgències	977 420 080
Bombers Consultes	977 420 885
Farmàcia Pinell	977 426 076
Hospital Móra d'Ebre	977 401 811 977 401 863
CEIP Cèsar Martinell	977 426 216
Serveis funeraris Mena	600 515 225 630 064 056

Solució al qui és qui

Grup d'amigues (any 1976)

1. *Pepita Aroca Montaña, de Sarraquet*
2. *M. Carme Serres Serres, de Serres*
3. *Ramona Benaiges Martí, de la Bienvenida*
4. *Teresa Martí Llonch, del Borso*

ELECTRICITAT I FONTANERIA **A&B** C.B.

INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13 Tel. 977 42 63 38

Peluqueria Unisex **CRIS**

C/ Lleida, 26 Tel. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

Reparació i venda d'ordinadors. Servei d'accés a internet.

HelpSystems

Ferran Montagut
Telèfon: 977 457 408
Mòbil: 649 304 857
E-mail: ferran@helpsystems.info
www.helpsystems.info

Xarxes informàtiques. Servei a domicili.

Farmàcia
Anna Pellisa de Cid

Anàlisis de pell, colesterol i sucre
Telèfon 977 426 206

<https://www.instagram.com/farmacianapdc/>

OBRES FAB

CONSTRUCCIONS EN GENERAL

C/ Santa Magdalena, 18
Tel. 977 42 60 73 620 88 97 14
43594 EL PINELL DE BRAI

Aleu Instal·lacions

Electricitat · Fontaneria · Calefacció
Aire Condicionat

Carlos Aleu Montagut

C. Benifallet, 4 · 43594 El Pinell de Brai · Tarragona
Tels. 620 263 962 · 977 426 243 · aleuinstala@terra.com

**Venda d'ordinadors, Impressores,
Servidors...**

Reparació i manteniment...

**Instal·lacions de ADSL, Xarxes,
Tallafocs, S.O...**

**Formació Excel, Photoshop, Access,
Word...**

**Programació a mida, Pàgines web...
Fungibles, Tònens, tinta...**

Disseny Gràfic, Maquetació, Tríptics...

www.ebresoft.com info@ebresoft.com

Tel/Fax. 977 42 60 25 620 86 46 86

FUSTERIA MECÀNICA I MOBLES
JOSEP VALLESPÍ MONTAGUT
 c/ Pilonet, 19 tel. 977 42 60 98
 EL PINELL DE BRAI

Forn de Castell
 C/ Forn, 2
 Tel. 977 42 61 11
 El Pinell de Brai

Peixateria Sònia
 Peix fresc i marisc

 c/ Sant Domènec, 3
 Tl. 977 42 61 86
 El Pinell de Brai

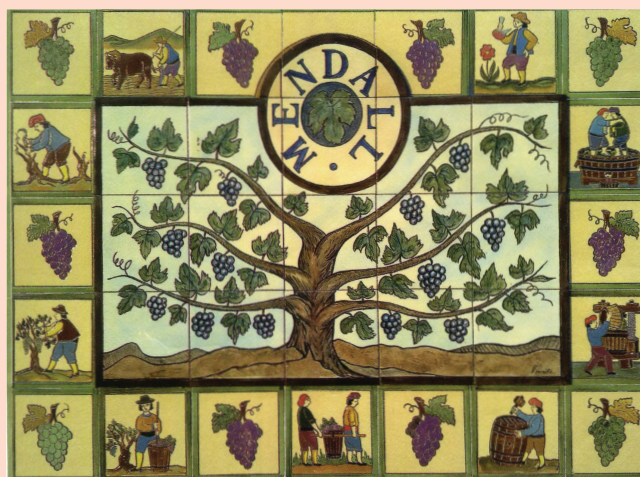
LA PUÇA
 Carrer del Pou de la Neu

CERÀMICA
Humans
 C/ Gaudí, 7 — 646 619 283

OPTIM
 DISSENY IMPRESSIÓ WEB RETOLACIÓ AUDIOVISUAL

Tel. **977 476 481**
 C/ Mirador, 7
 43791 Ascó
 info@optim.gr
 www.optim.gr

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
 C. del Cos, 5
 Tels. 977 42 63 11 - 618 44 02 29
 EL PINELL DE BRAI

CELLER LAUREANO-SERRES
 www.serres.net | laureano@serres.net

FORN DE PA I PASTISSERIA
MONTAÑA
 Plaça del Mercat, 2
 Tel. 977 - 42 62 17
 EL PINELL DE BRAI

ca l'àngel
 allotjament rural
 C/ Pou de la neu, 16 - 43594 El Pinell de Brai - Tarragona
 tel. 977 426157 e-mail: info@calangel.info www.calangel.info

PLANTES DEL TERME

Nom comú: llengua de gos, llengua de llebre
Nom científic: *Cynoglossum cheririfolium*

Es troba a les vores dels camins i camps erms. La foto es va fer al camí de les Rotes, a la vora de la Rebassa. Les fulles són allargades i quasi lineals, especialment les de la tija. Es caracteritza perquè té les fulles i tiges cobertes per un pelusa blanquinosa que li dóna una tonalitat grisa a la planta. Les seves flors d'un vermell vinós. Els fruits estan formats per quatre peces cobertes per petits agullons. Floreix a la primavera.

Té propietats cicatritzants, antitussives i antiespasmòdiques, però no és aconsellable el seu ús. Ja que conté substàncies narcòtiques que poden afectar al sistema nerviós central.

Amb la col·laboració del Parc Natural dels Ports

INDRETS DEL PINELL

Vista de les Portelles, Algar, obaga de l'Argila, Prats, Aguilars i els Ports.

Sabeu on està?

**Sabeu on es troba
esta bonica entrada
d'una casa?**

Al Fatumer 103 vam veure les plantes
al voltant de la porta de ca la Maria de
la Felícia, al carrer de Tortosa.

Qui és qui?

Grup d'amigues (any 1976)